

A Parthus Birodalom történelme

A Parthusok más szemszögből

Az európai történetírás a parthusokat a rómaiak és a görögök szempontjai szerint ítéli meg. Ez a leírás természetesen nem ezek szempontjai szerint ítélt, hiszen mi magyarok és hunok egykor a Parthus Birodalom szövetségében étünk és minden valószínűség szerint kivettük a részünket a birodalom háborúiból.

Sokkal realisabb képet festenek a Parthus Birodalomról a az iráni történészek.

A Parthus Birodalom, az ő szemükben ugyan idegen uralom, de nem úgy, mint a görög hódítás, és úgy tekintenek a parthus korra, mint mikor egy szövetséges nép segítségével megszabadultak az elnyomástól.

A Parthus Birodalom végét a zoroastriánus papság lázadása okozta, perzsa uralkodó osztály anarchiája miatt, de ennek ellenére nincs ellenséges érzület a perzsákban e történelmi periódus iránt.

Ashkanid Dynastia hatalomra jutása a perzsák szemszögéből

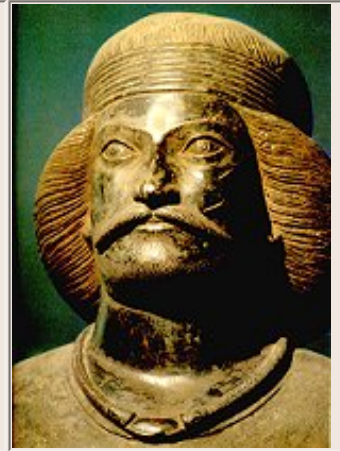

Kevesebb, mint száz évvel Nagy Sándor halála után, birodalmát tábornokai részekre törték. Mindenhol a meghódított tartományokban, az emberek és a helyi vezetők lázadni kezdtek. A legelső és legsikeresebb a lázadások között, Irán észak keleti részében tört ki, a Parthus tartományban, amit ma Tádzsikisztán néven ismerünk.

Kr.e. 250 körül, Arashk, Parthus helyi előkelő, felkelést szervezett II. Selucid Antiochus uralma ellen - a szomszédos szkíta törzsekkel szövetségesen.

Arashk a perzsa történészek feltételezése szerint szkíta - parthus keverék volt. Az biztos, hogy az emberek észak Pátriában közeli kapcsolatban álltak a szkítákkal - többek között a hunokkal és magyarokkal - akik Mongóliától Magyarorszáig uralták az Eurázsiai sztyeppét - és ez a szövetség parthusok számára félelmetes harcosok seregét adta.

Arashkot segítette a felkelésben a bátyja, Teerdaad. A fivéreik erőfeszítéseinek mind több és több eredménye lett, és 247-re az egész parthus tartományt elfoglalták.

Ebben az időben Pátia (amit később Khorasan néven ismernek), magába foglalta Tádzsikisztán, Türkmenisztánt, dél Üzbegisztánt Nyugat Afganisztánt és az egész észak keleti részét Iránnak. Arashk alapította, első fővárosa gyanánt Arashkabadot, más néven Esghabadot vagy Ashabadot, a mai Türkmenisztan fővárosát.

A Selucid király értesülve erről a helyi felkelésről, néhány hadsereget küldött Arashk elfogására, de mind kudarcot vallott. Ezeknek a kudarcoknak az oka a parthus sereg gerrilla stílusú harcmodora és a rendkívül erős szkíta lovassága volt.

Kr.e. 211-ben bekövetkezett haláláig, Arashk sikeresen felszabadította az egész keleti részét a korábbi Achaemenida (perzsa) birodalomnak a Selucidák uralma alól, kivéve észak Indiát, amit a helyi uralkodók foglaltak vissza. Arashk nemcsak katonai géniusz volt, hanem nagy szervező is aki képes volt egyesíteni a parthusokat és a különféle szkíta törzseket. A szkíta törzseket nem olvasztotta be a birodalomba, hanem vérszerződést kötött velük, minek értelmében a szkítáknak mindaddig, míg Arashk leszármazottai ülnek a trónon, parthusok oldalán kell harcolniuk. (Szasszanida korban faképnél is hagyták a birodalmat.) Olyan nagy tiszteletnek örvendett, hogy a dinasztia további tagjai tiszteletük jeléül saját nevük mellé felvették az ő nevét is! Azaz a Parthus Birodalom számára ugyan az volt, mint Julius Caesar a rómaiaknak. Legalább olyan nagy hódító volt, mint Alexandrosz, ráadásul, neki sokkal erősebb ellenféllel kellett megküzdenie, a görögökkel, Alexandrosz legyőzhetetlennek hitt utódaival és ő volt, aki elsőként fel mert lázadni a görög uralom ellen!

Ami a dologban roppant szomorú, hogy a perzsák még ismerik Arashk nevét, de még mi magyarok, nem is hallunk róla az iskolában egy szót sem - pedig egykoron az oldalán harcoltak őseink, a hunok és a magyarok.

Mikor Arashk felkelt a szeleukoszok ellen akkor fordultak nyugatra a nagy fal építése miatt a hunok, és a magyarokkal együtt, akik az Aral-tó mellékén éltek, ők alkották a szkíta lovasságot a parthusok oldalán.

Ha a történetre figyelünk ebben is két testvér játszik szerepet, mint a csodaszarvas regéjében. Etele is testvérével együtt akar kormányozni. A rege nem jelenti a nép kettévallását, hanem a testvér szimbólum az együvé tartozást fejezi ki. Ennek a szimbólumnak az eredete egyértelműen babiloni - a két testvér, a két folyó, a Tigris és Eufrátesz - itt pedig a Szír-Darja és Amu-Darja folyók. Az Etele név, folyót jelent - az ő székhelye a Tisza (a Tigris megfelelője) mellett van, testvére Buda - a Duna partján települ le (az Eufrátesz párja). Aki nem hiszi, hogy valamikor a perzsák közelében éltünk és velük harcoltunk az mondja ki, húsz, száz, ezer, és perzsa eredetű szavakat mond. 20 perzsául biszt, 100 szád, 1000 pedig hezár. (Ennek úgy néztem utána, hogy egy iráni történésztől megkérdeztem, hogy mondják ezeket perzsául!) Miért pont ezeket a számokat vettük át tőlük?

Mert a hun-magyar hadrend ilyen egységekből állt, 20-as osztagok, 100-as századok és 1000-es ezredek. És aki kételkedik még ez után is - az vessen egy pillantást a Parthus Birodalom térképe melletti szoborfejekre. Mi hozzájuk hasonlítunk, nem a finnekhez, és mi hasonlítunk a legjobban a parthus szoborfejekhez.

Arashk utódai

Sokáig azt tartották Arashkot Teerdaad a fivére váltotta a trónon, de az új kutatások szerint, a fia, II. Arashk követte.

II. Mehrdad (Mithradates) II, a Nagy, uralkodásának kezdetéig, Kr.e. 123-ig, csak annyit tudunk hogy a Parthus királyok, Pheriapis és Phraates folytatták a görög ellenes harcot, és újabb területeket hódítottak vissza.

II. Mehrdad a legnagyobb Ashkanid uralkodóként ismert, nem katonai lángelméje, hanem szervező tevékenysége miatt.

Mehrdad kiterjesztette a törvényeit az egész országra, és hatékony, a korábbi perzsa hagyományokra alapuló adórendszert vezetett be.

Az országot ő is tartományokra Kheshtarpats-okra osztotta (Satrapis), élükre kormányzókat nevezett ki. Ő hozta létre a **Mehestan parlamentet**, amely a régi parthus hagyományokon alapuló intézmény volt és a király tanácsadó testületként működött. Mehrdad meghívott minden nemest és helyi hatalmasságot Mehestanba, vagy a nemesek házába.

Ezáltal Mehrdad egyrészt sikeresen ellenőrizte ezeket a helyi hatalmasságokat, másrészt megvédte magát az esetleges lázadásoktól, harmadrészt valóban hasznát is vette a tanácsaiknak.

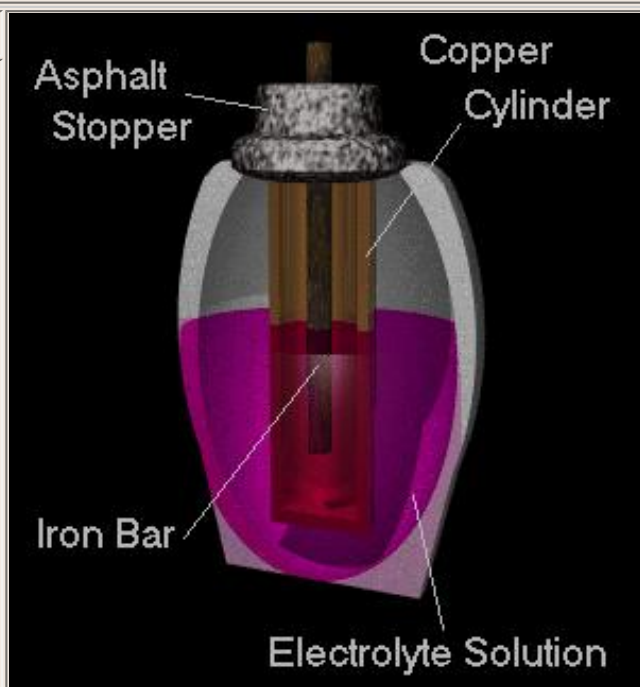
Mehrdad a fővárosát Ashkabadból Sad Darvaazebe, Hecatompolisba Partia központjába helyezte át.

Azaz a parthusoknak is megvolt a maguk Augustus császáruk, Constantinjuk, jóval előbb, mint a rómaiaknak! És mi szégyenszemre még a nevét sem tudjuk!? Ennek az oka az ősi hun-magyar rovásírás emlékeinek megsemmisítése - István által. A Parthus Birodalom sokkal fejlettebb feudális társadalom volt a krisztus előtti első században, mint a Szent István korabeli Európa. Az ősi jogok - törvények és vallás, amit ő tűzre vetetett, egy sokkal fejlettebb világ emlékei voltak, mint amit ő akart megteremteni!

Bagdadi korsó.

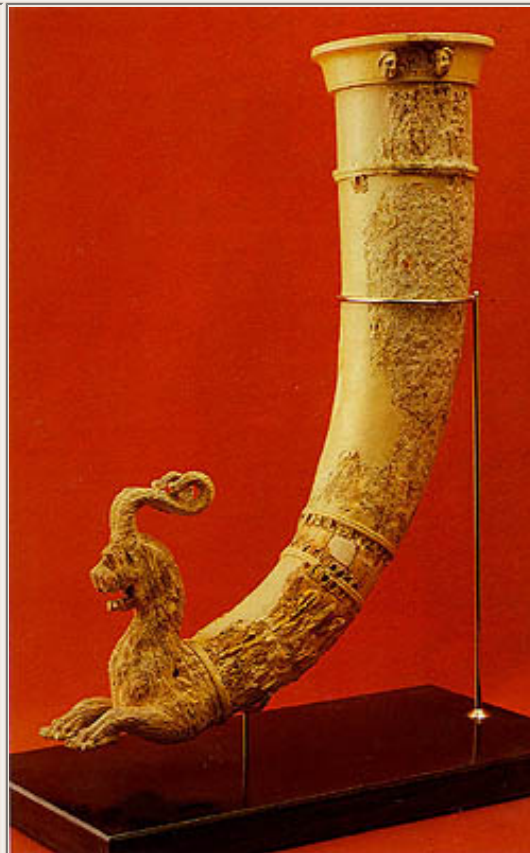
Ez a kis Bagdad közelében talált korsó arra enged következtetni, hogy Volta nem feltalálta, hanem csak újrafelfedezte a galvánikus elemet. Az első leírás a bagdadi korsóról **Wilhelm König** német régésztől származik 1938-ból. Az nem ismert, hogy maga találta a tárgyat ásatáson, vagy múzeumi tárgyak között akadt rá, a Khújut Rabu-ból, egy Bagdad közeli parthus településről származó korsóra. A cikke 1940-ben látott napvilágot, mikor a világ valami egészen mással volt elfoglalva, mint egy kb 2000-éves korsó. Németeket érdekltek Babilon titkai, de nem fértek hozzájuk.

Maga a korsó nem különleges, de az igen, hogy egy aszfalt záródugó tartozik hozzá, aminek közepében egy vasrúd található amit egy rézhenger vesz körül. A második világháború vége után **Willard F. M. Gray** in Pittsfield, Massachusetts belüli, General Electric High Voltage Laboratory munkatársa elkészítette a korsó néhány reprodukcióját. Amikor aztán a korsókat olyan elektrolittal töltötte meg, mint a szőlőlé, a vasrúd és a réz henger között 2 volt körüli feszültséget mért. Sajnos a Szasszanida dinasztia épp úgy bánt a parthus emlékekkel, mint szent István a hun-magyar múlttal - nem ismerjük a parthusok ez irányú tudását. Azt tudjuk róluk, kiváló katonák voltak, és azt is, birodalmukban teljes vallásszabadság volt. Ez biztosíthatta azt a környezetet, melyben a keleti vallások papjai meglepő képességekre tehettek szert. Ugyanis míg más vallások a kereszténységhez hasonlóan írtották a számukra pogány emlékeket, addig a zoroastriánus mágusok igyekeztek tanulni más vallásoktól.

Zoroastrianizmus

Az Achaemenian(perzsa) királyok csak azért tudták országukat kormányozni, mert tiszteletben tartották és hivatalosan elfogadták a különböző városok és országok különböző vallásait. Az Aryan nemesség felvette Zoroastrianizmust Cyrus idején, de nem kényszerítették ezt más nemzetiségekre. A Persepolisi palotákban zajlottak a zoroastriánus tavasz fesztiválok és újév ünnepek. Zoroastriánus vallás, Zoroaster - Zarahusthra (Kr.e. 628-551) próféta tanítása, az ősi Iráni vallás kiteljesedése. Alapja a négy őselem a tűz, a víz, a levegő, és a föld, amik a világot alkotják. A világban és az égben küzd egymással a jó, Hormuzd, és a gonosz, Ahriman (ármány), az igazság és a hazugság, a fény és a sötétség. Azt reméli a zoroastriánus, hogy a jó győzni fog, de a jó győzelméhez, a szintén elpusztíthatatlan gonosszal szemben, az egyén állandó cselekvő részvétele kell. A parthus királyok is elfogadták a zoroastrianizmust, amely Irán államvallása is volt, de ebben az időben más vallások is virágoznak, például Mithrász kultusz, a zoroastrianizmus elődje. Mithra a régi perzsa napisten neve, a szerződések, királyok és háborúk istene, Marduk babiloni napisten megfelelője. A A kereszténység is virágzik, sőt a Parthus Birodalom ebben az időben az egyedüli hely, ahol nem üldözik a kereszténységet. A kaldeusok között, Babilonban, Asszíriában, és Örményországban uralkodó vallássá lesz. A kereszténység és a Zoroastrianizmus között erős is a kapcsolat. A zsidó vallás - csak annyiban lép túl a babiloni istenképen, attól egyistenhit, hogy az mondja, az én istenem, Izrael istene az egyedüli igazi isten, aki azért jó, mert bennünket választott népének. A kereszténység istene ezzel szemben már nem népet választ ki, hanem őt lehet választani, ha a jót választja az ember a gonosz helyett. A keresztény tanításban a gonosz is fontos szerepet játszik, mint a kísértő, a csaló - az ármány. Nem Jahve a kereszténység istene, hanem Hormuzd - ugyanis Krisztus tanítása ellentétes az ószövetséggel, a zsidó hagyománnyal, és Zoroaster tanításához hasonlít.

A Jézus születését leíró történetben, a születését megjövendölő bölcsek - a Parthus Birodalomból érkeznek. Az evangéliumok pedig mélyen hallgatnak arról, mit csinált Jézus 30-éves koráig. Ha nem otthon élt akkor hol járhatott? Hol másutt, mint a Parthus Birodalomban, melynek egyistenhívő, a jó és rossz harcát hirdető vallása van, amely ezt nem akarja erőszakkal más népekre kényszeríteni? Mikor keresztire feszítik Jézust, a hatalmukat féltő farizeusok, kiket használnak erre fel? A rómaiakat, nem merik vállalni, ugyanis a parthusok haragját - különösen, mert a második babiloni fogságnak, Zoroaster hívei, a perzsák vetettek véget! Hogy miért tűnnek el ennek a nyomai? Két oka van. Egyrészt a parthusok világa a Római Birodalomban rossz ajánlólevél - másrészt a Saulból Pállá lett apostol megkísérli népét megtéríteni, de ez csak úgy lehetséges, ha a kereszténység Jahve nevében lép fel - ezáltal a zsidók megőrizhetik hagyományaik egy részét. A parthusoknak sem érdeke saját vallásuk eszméinek a terjedését akadályozni, még üldözöttebbé tenni azokat. Nem a rítus ugyanis a fontos számukra, hanem a tanítás - amit át is adtak az ellenséges birodalom népeinek! A Parthus Birodalom nemcsak a társadalom felépítésében feudális világ - hanem a vallási vilásképe is hasonló, mint a keresztény Európáé - csak sokkal toleránsabb, azaz modernebb! Az egyetlen gond - hogy rossz helyen és rossz időben jön létre. Túl korai még, de nem a Parthus Birodalom a kegyetlen barbár világ - hanem Róma.

Összecsapás a Római Birodalommal

Mehrdad halálát Kr.e. 87-et követően a Parthus Birodalom ideiglenesen a káosz állapotába zuhant, mivel Mehrdadnak nem volt egyenes ági örököse. A tanácskozás az utódlásáról a bíróságon folyt. A törvény szerint csak az Ashkanid család tagjaiból lehetett király de a törvény semmit nem mondott arról, miként válasszák ki közülük a megfelelőt. A birodalom kezdetétől fogva más, Parthus vezérek választották ki az új uralkodót a királyi családból. (István vajon miért irtotta ki az ősi jogot?) Ebben az időben az Arashk ház több tagja pályázott a trónra végül III. Farhad (Phraates) lett az egyeduralkodó Kr.e. 70-ben, miután megölte vetélytársait. Farhad-fia, II. Orod (Orodes), Kr.e. 57-38 valószínűleg a legjobban ismert Ashkanid uralkodó. Az ő uralkodása alatt támadt a Parthus Birodalom nyugati határára Lucius Crassus római konzul, az első triumvirátus tagja, korábban Spartacus legyőzője. A konzul úr elszámította magát, Szíriában a serege vereséget szenvedett, és őt, magát is megölte Surena, a Parthus hadsereg főparancsnoka. Sajnos a kegyetlen, rabszolgákat keresztre feszítő Crassus nevét is jobban ismerjük, mint Orod vagy Surena nevét, akiknek kezétől a Jó Isten, Hozmud büntetése elérte a dölyfös rómaiakat.

A Parthus Birodalomban, a korát messze megelőzően kialakított feudális rendszer, hamarosan a kiskirályok anarchiájához vezetett. (Csakúgy, mint nálunk az Árpádház kihalása utáni idők.)

II. Mehrdad és II. Orod uralkodásának dicső napja után a Partus Birodalom az instabilitás állapotába jutott.

A helyi vezetők Ashkanidok, mintájára kezdték kormányozni saját tartományaikat. Néhány kivételes király, mint II. Ardavan Kr. u. 12-38 és I. Valash Kr.u. 51-78 uralkodása kivételével, a központi hatalom csak báb volt, a hat legjelentősebb nemesi család kezében. A helyzet mind rosszabb lett és III. Valash idejében az ország mélypontra jutott. Ebből a mélypontból az egyház emeli ki az országot.

Sassanida dinasztia

A Zoroastrianizmus egyik legfontosabb városa Istakhr, Persepolis környékén. Ennek Zoroastrianus főpapja, Sassan, Kr.u. 180 körül élt. Az ő fia, Papak lett a papi fejedelem, a Parthus király, mint királyok királyja alatt. Ez idő alatt állandóak voltak a Róma elleni harcok, és a belső háborúk. Papak fia Ardeshir, V. Artabanustól, szimbolikus függetlenséget kapott, mikor Firuzabadban saját királyi székhelyet és palotát építtethetett, egy sikeres Róma elleni háború után.

Ezt a hatalmat kihasználva, Kr. u. 220-ban legyőzi csatában az utolsó parthus uralkodót, és Kr.u.224-ben magát koronáztatja meg, megalapítja a Sassanida dinasztiát.

E hatalomváltás után, elsősorban saját hatalmának megszilárdítása érdekében eltörli a parthus uralom sok emlékét is. A Parthus Birodalom és Róma a Parthus uralom második felében állandó háborúságban állt egymással. Mind a kettő belső bajokkal is küzdött, így egyik sem bírt a másikkal. A hatalomváltás után a birodalmat elhagyják a szkíta szövetségesek, de a szasszanida királyok változatlanul ellenállnak a római hódításnak. Annak ellenére, hogy a legerősebb szkíta szövetséges törzseket már nem köti hozzájuk vérszerződés - Arashknak tett eskü.

A hun- magyar törzsek, rövid uráli pihenő után, megindulnak a Kárpát-medence szkíta területeire. És Etele király vezetésével kiporolják a rómaiakat is, és a régi ellenséget, a görögöket is. Ez azonban már nem a parthusok regénye, hanem a szkítáké, a miénk.

Szasszanida Birodalom

A történet azonban Iránban is folytatódik, a Szasszanida királyok is 440 évig uralkodnak, ami alatt tovább él Zoroaster tanítása. Justinianus a Kelet római Birodalmat háborúba sodorja a perzsákkal - akik feladva hagyományos toleranciájukat, kegyetlen bosszút állnak a katolikusokon. Elpusztítják Jeruzsálem keresztény lakóit. A háborúban mind két fél meggyengül, és az arab hódításnak nem tudnak ellenállni - és Mohamed hívei sem toleránsak, mint ahogy a keresztények sem azok. Ellenállás helyett a perzsák behódolnak a próféta tanainak - hiszen ő is egy istenről, a jót megtestesítő, választható istenről beszél - de megszületik az iszlámnak egy iráni változata - a síita vallás. Ez megakadályozza a perzsa nép beolvadását az arab tengerbe, tovább élhetnek benne az ősi tanítások. ugyan azt a megoldást választják, tehát, mint Géza fejedelem, és Szent István utáni királyok.

A HUNOK

